

**BUŁGARIA I POLSKA:
PARALELE LITERACKIE I KULTUROWE
STUDIA**

**BULGARIA I POLSKA:
PARALELE LITERACKIE I KULTUROWE**

Studia

Redakcja naukowa
Margreta Grigorova i Jarosław Ławski

Wstęp
Tsenka Ivanova

Temida2

Białystok – Wielkie Tyrnowo 2022

© Copyright by Uniwersytet w Białymstoku

Białystok 2022

Redaktor Naukowy Wydawnictwa Temida 2: Dariusz Kijowski

Rada Naukowa Wydawnictwa Temida 2:

Przewodniczący Rady Naukowej Wydawnictwa Temida 2: Rafał Dowgier

Członkowie z Uniwersytetu w Białymstoku: Stanisław Bożyk, Leonard Etel, Ewa M. Guzik-Makaruk, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kulesza, Agnieszka Malarewicz-Jakubów, Piotr Niczyporuk, Maciej Perkowski, Mariusz Popławski, Emil W. Pływaczewski, Marzanna Poniatowicz, Stanisław Prutis, Walerian Sanetra, Joanna Sieńczyło-Chlabicz, Ryszard Skarzyński, Halina Świączkowska, Mieczysława Zdanowicz

Członkowie z Polski: Adrian Chabowski (Uniwersytet Medyczny w Białymstoku), Katarzyna Dudka (UMCS w Lublinie), Sabina Grabowska (Uniwersytet Rzeszowski), Edward Gniewek (Uniwersytet Wrocławski), Adam Górski (Uniwersytet Jagielloński), Bogumił Pahl (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), Lech Paprzycki (Sąd Najwyższy), Piotr Stanisławiszyn (Uniwersytet Opolski), Maria Zabłocka (Uniwersytet Warszawski), Mariusz Załucki (Krakowska Akademia Frycza Modrzewskiego, członek Komitetu Nauk Prawnych PAN)

Członkowie zagraniczni: Lidia Abramczyk (Państwowy Uniwersytet im. Janki Kupały w Grodnie, Białoruś), Vladimir Babčák (Uniwersytet w Koszycach, Słowacja), Renata Almeida da Costa (Uniwersytet La Salle, Brazylia), Maria Pia Baccari (Libera Università degli Studi Maria Ss. Assunta di Roma, Włochy), Chris Eskridge (Uniwersytet w Nebrasce, USA), José Luis Iriarte Ángel (Uniwersytet Navarra, Hiszpania), Bernhard Kitous (Uniwersytet w Rennes, Francja), Martin Krygier (Uniwersytet w Nowej Południowej Walii, Australia), Petr Mrkyvka (Uniwersytet Masaryka, Czechy), Marcel Alexander Niggli (Uniwersytet we Fryburgu, Szwajcaria), Sławomir Redo (Uniwersytet Wiedeński, Austria), Bernd Schünemann (Uniwersytet w Monachium, Niemcy), Sebastiano Tafaro (Uniwersytet w Bari, Włochy), Wiktor Trinczuk (Kijowski Narodowy Handlowo-Ekonomiczny Uniwersytet, Ukraina)

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

ISBN 978-83-67169-06-6

Recenzenci: *dr Maya Angelova (Uniwersytet Wielkotypnowski, Bułgaria),*

dr hab. Roman Hajczuk (PWSZ w Suwałkach)

Opracowanie graficzne i typograficzne: *Jerzy Banasiuk*

Projekt okładki: *Hubert Pilcicki*

Redakcja techniczna: *Jerzy Banasiuk*

Korekta: *Autorzy*

Wydawca: Temida 2, przy współpracy Wydziału Filologicznego
Uniwersytetu w Białymstoku

colloquia
orientalia
bialostocensia

TOM LVI

Projekt finansowany w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Regionalna Inicjatywa Doskonałości” na lata 2019-2022 nr projektu 009/RID/2018/19 kwota finansowania 8 791 222,00 zł.”

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

„The project is financed from the grant received from the Polish Ministry of Science and Higher Education under the Regional Initiative of Excellence programme for the years 2019-2022, project number 009/RID/2018/19, the amount of funding 8 791 222,00 zloty.”

KOMITET REDAKCYJNY SERII:

Mariya Bracka, Piotr Chomik, Lilia Citko, Agnieszka Czajkowska, Krzysztof Czajkowski, Grażyna Dawidowicz, Joanna Dziedzic, Anna Janicka, Tadeusz Kasabuła, Dariusz Kukiełko, Andrzej P. Kluczyński, Kamil Kopania, Krzysztof Korotkich, Paweł Kuciński, Patryk Suchodolski, Jarosław Ławski [Przewodniczący], Dariusz Piechota, Kamil K. Pilichiewicz, Iwona E. Rusek, Michał Siedlecki, Łukasz Zabielski [Sekretarz Redakcji]

Recenzenci tomu: dr **Maya Angelova** (Uniwersytet Wielkotypnowski, Bułgaria)
dr hab. **Roman Hajczuk** (PWSZ w Suwałkach)

Redakcja naukowa tomu: Margreta Grigorova i Jarosław Ławski

Opracowanie językowe: Jarosław Ławski, Margreta Grigorova

Koncepcja graficzna: Jarosław Ławski, Anna Janicka

Współpraca redakcyjna: Dariusz Kukiełko

Streszczenia: Margreta Grigorova, Translate PLUS

Indeks nazwisk: Krzysztof Rutkowski

WYDZIAŁ FILOLOGICZNY
UNIwersYTET W BIAŁYMSTOKU
NAUKOWA SERIA WYDAWNICZA

colloquia
orientalia
bialostocensia

LITERATURA/HISTORIA

LVI

KATEDRA SŁAWISTYKI
WIELKOTYRNOWSKI UNIwersYTET
IM. ŚWIĘTYCH CYRYLA I METODEGO
KATEDRA BADAŃ FILOLOGICZNYCH „WSCHÓD – ZACHÓD”
WYDZIAŁ FILOLOGICZNY
UNIwersYTETU W BIAŁYMSTOKU

NAUKOWA SERIA WYDAWNICZA
COLLOQUIA ORIENTALIA BIALOSTOCENSIA

Wschód, Pogranicza, Kresy, obrzeża i krańce, peryferie i prowincja to miejsca o szczególnej mocy kulturotwórczej. Równocześnie jest to przestrzeń oddziaływania odmiennych centrów cywilizacyjnych, religijnych, językowych, symbolicznych i literackich. Białystok i Podlasie, dawne ziemie Wielkiego Księstwa Litewskiego i całej jagiellońskiej Rzeczypospolitej to miejsce i dynamiczna przestrzeń pograniczna w głębokim znaczeniu: stykają się tutaj przecinające Europę na pół płyty kontynentalne cywilizacji łacińskiego Zachodu i bizantyjskiego Wschodu. Ścierają się tu, ale nie niszcząc wzajemnie, Orient ze światem Zachodu, Bałtowie ze Słowianami, prawosławni z katolikami, Białorusini z Polakami, Ukraińcy i Rosjanie. To źródło niemal wygasłej, niegdyś żywej tradycji żydowskiej, wyniszczonej przez Szoah, powoli odbudowującej się w nowym otoczeniu kulturowym i etnicznym. Tu znajdują się wielkie centra religijne i kulturalne wschodniego i zachodniego chrześcijaństwa: Ostra Brama, Żyrowice, Święta Góra Grabarka, Poczajów, Troki, Ławra Supraska, Grodno, Żytomierz, Bar, nade wszystko Ławra Kijowsko-Pieczerska; tu leżą ośrodki polskiego islamu: Kruszyniany i Bohoniki, centra religijne Karaimów, źródła chasydyzmu.

Białostockie Kolokwia Wschodnie to idea służąca międzykulturowej i międzyreligijnej wymianie myśli, utrwalaniu źródeł pamięci i tożsamości kulturowo-historycznej, badaniu świadectw literackich, artystycznych, przedstawiających przenikanie się wiar, kultur i tożsamości.

„**Colloquia Orientalia Bialostocensia**” to naukowa seria wydawnicza, której zadaniem jest publikowanie materiałów źródłowych i prac naukowych dotyczących szeroko rozumianego dziedzictwa europejskiego Wschodu. Jego części stanowią...

- Kultura, literatura, historia Europy Środkowej i Wschodniej.
- Cywilizacyjne i kulturowe pogranicza Europy i innych kontynentów, Orientu, Południa, Śródziemnomorza.
- Pierwsza Rzeczpospolita oraz kultury krajów słowiańskich, bałtyckich, germańskich, romańskich.
- Wielkie Księstwo Litewskie, Podlasie i Polesie, Inflanty, Kresy, pogranicze wschodnie, Prusy Wschodnie.
- Kultury mniejszości: Białorusinów, Żydów, Karaimów, Ukraińców, Rosjan, Niemców, Romów, Tatarów, staroobrzędowców, prawosławnych, protestantów.
- Tradycje, obrzędy, symbole i mity narodów Wschodu, języki ludów zamieszkujących tę kulturową przestrzeń.

STUDIA POLSKO-BUŁGARSKIE – TOM I
Redakcja: Margreta Grigorova i Jarosław Ławski

KOLEGIUM LITERATUROZNAWSTWA, WYDZIAŁ FILOLOGICZNY
UNIwersytetu w Białymstoku
WIELKOTYRNOWSKI UNIwersytet
IM. ŚWIĘTYCH CYRYLA I METODEGO

**RADA NAUKOWA SERII WYDAWNICZEJ:
COLLOQUIA ORIENTALIA BIALOSTOCENSIA**

Andrzej Baranow (Wilno, Litwa)
Adam Bezwiński (UKW, Bydgoszcz)
Grażyna Borkowska (IBL PAN, Warszawa)
Tadeusz Bujnicki (UW, Warszawa) – *Przewodniczący*
Andrea F. De Carlo (Neapol, Włochy)
Urszula Cierniak (UJD, Częstochowa)
Ireneusz Dawidowicz (Białystok)
Jolanta Gadek (Książnica Podlaska)
Mieczysław Jackiewicz (UWM, Olsztyn)
Wołodimir Jerszow (Żytomierz, Ukraina)
Wojciech Kass (Pranie)
Zbigniew Kaźmierczyk (UG, Gdańsk)
Anna Kieźuń (UwB, Białymstok)
Ryszard Löw (Tel Awiw, Izrael)
Natalia Maliutina (Odessa, Białystok)
Elżbieta Mikiciuk (UG, Gdańsk)
Małgorzata Mikołajczak (UZ, Zielona Góra)
Wikoria Moczalowa (RAN, Moskwa)
Swietłana F. Musijenko (Grodno, Białoruś)
Aleksander Naumow (Wenecja, Kraków)
Viviana Nosilia (Padwa, Włochy)
Jerzy Nikitorowicz (UwB, Białystok)
Eulalia Papla (UJ, Kraków)
Danuta Piwowarska (UJ, Kraków)
Jarosław Poliszczuk (UAM, Poznań)
Rościsław Radyszewski (Kijów, Ukraina)
Dorota Rembiszewska (IS PAN, Warszawa)
German Ritz (Zürich, Szwajcaria)
Krzysztof Rutkowski (UW, Warszawa)
Tadeusz Sucharski (AP, Słupsk)
Wanda Supa (UwB, Białymstok)
Maciej Tramer (UŚ, Katowice)
Halina Turkiewicz (Wilno, Litwa)
Violetta Wejs-Milewska (UwB, Białystok)
Alois Woldan (Wiedeń, Austria)
Jolanta Wróbel-Best (Houston, USA)

Mapa Półwyspu Bałkańskiego, 1906

Spis treści

Tsenka Ivanova

- Bułgaria i Polska: paralele literackie i kulturowe, albo o nowym,
dwujęzycznym tomie posiadającym własną tematykę
i dyskurs naukowy 15

Jarosław Ławski

- Bułgarsko-polskie paralele: przekraczanie stereotypów 17

Margreta Grigorova

- Polsko-bułgarskie mosty wzajemności..... 21

I. LUDZIE MIĘDZYKULTUROWYCH DIALOGÓW

Margreta Grigorova

- Naukowo-badawcza recepcja literatury polskiej w pierwszym
dwudziestoleciu XXI wieku. Zaslugi naukowe Kaliny Bahnevej 27

Weronika Szwedek

- Kornel Filipowicz i Bułgaria 53

Michał Siedlecki

- Georgi Andreev: wielobarwny obraz artysty 63

Jarosław Ławski

- Dymitr Grozdev: szkic z autoportretu artysty..... 73

II. LITERACKIE PARALELE I OPOZYCJE

Aleksandar Christov

- Koncepcja „końca wieku” w twórczości Stoyana Mihaylovskiego
i Kazimierza Przerwy-Tetmajera 105

Milen Mitev, Ivelina Miteva

- Ślady polskiej historii w dwóch przekładach autorstwa
Petka Raczewa Sławejkowa 115

Marcin Bajko

Penczo Sławejkow – Tadeusz Miciński: paralele 127

Agnieszka Trzeźniewska-Nowak

Świat fauny i flory w krótkich utworach prozatorskich Elina Pelina
i Władysława Orkana..... 141

Dariusz Piechota

Małe formy narracyjne w twórczości Zygmunta Niedźwieckiego
i Elina Pelina..... 153

III. KU ŹRÓDŁOM

Zbigniew Kaźmierczyk

Neomanichejski dualizm w dziełach literackich Słowian 167

Anna Janicka

Bałkańska lekcja *Realpolitik*: „Przegląd Tygodniowy” w roku 1876.
Źródła i dyskusje..... 179

Joanna Dziejic

Polska i Bułgaria w poezji Aleksego Chomiakowa..... 195

Steliana Aleksandrova, Oliwia Król

Wizerunek Polaków w dyskusjach na bułgarskim forum internetowym
BG-Mamma 209

IV. NAWIĄZANIA I KONTEKSTY

Stanka Bonova, Wirginia Mirosławska

Formy zwracania się do osób duchownych w języku polskim
i bułgarskim 223

Piotr Chomik

Pochód Andrzeja Bogolubskiego na Bułgarów Wołżańskich
w 1164 roku a rozwój kultu włodzimierskiej ikony Matki Bożej 235

Nevyan Mitev

Park-Muzeum Władysława Warneńczyka – miejsce pamięci Bułgarów
i Polaków (z historii ostatnich trzydziestu lat) 247

Aneks fotograficzny

Współpraca naukowa i Konferencja: Białystok – Wielkie Tyrnowo 2000–2021	265
Noty o Autorach	271
Summary	279
Zusammenfassung	281
Резюме	283
Indeks nazwisk	285

Съдържание

Ценка Иванова

България и Полша: литературни и културни паралели
(или за един нов двуезичен сборник със своя тематика
и със свои изследователски ракурси)..... 15

Ярослав Лавски

Българо-полски паралели: отвъд стереотипите 17

Маргрета Григорова

Мостове на полско-българската взаимност 21

I. ХОРА НА МЕЖДУКУЛТУРНИЯ ДИАЛОГ

Маргрета Григорова

Научно-изследователската рецепция на полската литература през
първото двадесетилетие на ХХI век. Заслугите на Калина Бахнева..... 27

Вероника Шведек

Корнел Филипович и България 53

Михал Шедлецки

Георги Андреев: многобагрен портрет на художника 63

Ярослав Лавски

Димитър Гроздев: щрихи от автопортрета на художника 73

II. ЛИТЕРАТУРНИ ПАРАЛЕЛИ И ОПОЗИЦИИ

Александър Христов

Концепцията на Кажимеж Пшерва-Тетмайер и на Стоян
Михайловски за краевоковието 105

Милен Митев, Ивелина Митева

Следи от полската история в два превода
на Петко Рачев Славейков 11

Марчин Байко

Пенчо Славейков-Тадеуш Мичински: паралели..... 127

Агнешка Тшешневска-Новак

Светът на фауната и флората в кратките прозаични творби
на Елин Пелин и Владислав Оркан..... 141

Дариуш Пехота

Кратките наративни форми в творчеството на Зигмунт Неджвецки
и Елин Пелин..... 153

III. КЪМ ИЗВОРИТЕ

Збигнев Кажмерчик

Неоманихейският дуализъм в литературните
творби на славяните..... 167

Анна Яницка

Балканският урок по Realpolitik: „Пшегльонд Тигодньови” през
1876 г. 179

Йоанна Джеджиц

Полша и България в поезията на Алексей Хомяков..... 195

Стелиана Александрова, Оливия Крул

Образът на поляците в българския интернет форум BG-Mamma..... 209

IV. ИЗТОЧНИЦИ, РЕЛАЦИИ, КОНТЕКСТИ

Станка Бонова, Виргиния Мирославска

Форми на обръщение към духовни лица в полския
и българския език..... 223

Пьотр Хомик

Походът на Андрей Боголюбски през 1664 г. до Волжка България
и развитието на култа към Владимирската икона
на св. Богородица..... 235

Невян Митев

Парк-музей „Владислав Варненчик” – паметно място за българи
и поляци (из историята на музея в последните 30 години) 247

Фотографско приложение

Научно сътрудничество и Конференция: Бялисток – Велико Търново, 2000–2021	265
Бележки за авторите	271
Summary	279
Zusammenfassung	281
Резюме на български	283
Индекс на имената	285

Contents

Tsenka Ivanova

Bulgaria and Poland: Literary and Cultural Parallels,
or a New Bilingual Volume That Has Its Own Theme
and Scholarly Discourse 15

Jarosław Ławski

Bulgarian-Polish parallels: Transgression of stereotypes 17

Margreta Grigorova

Foreword Polish-Bulgarian bridges of mutuality 21

1. PEOPLE OF INTER-CULTURAL DIALOGUE

Margreta Grigorova

Academic and scientific reception of Polish literature in the first decade
of the 21st century. The achievement of Kalina Bahneva 27

Weronika Szwedek

Kornel Filipowicz and Bulgaria 53

Michał Siedlecki

Georgi Andreev: a colourful painting of the artist 63

Jarosław Ławski

Dymitr Grozdev: a sketch of a self-portrait of the artist 73

2. LITERARY PARALLELS AND OPPOSITIONS

Aleksandar Christov

The concept of the “end of the century” in the works of Stoyan
Mihaylovski and Kazimierz Przerwa-Tetmajer 105

Milen Mitev, Ivelina Miteva

Traces of Polish history in two translations
by Petko Rachev Slaveikov 115

Marcin Bajko

Pencho Slaveikov – Tadeusz Miciński: parallels..... 127

Agnieszka Trzeźniewska-Nowak

The world of fauna and flora in the short prose works by Elin Pelin
and Władysław Orkan..... 141

Dariusz Piechota

Short narrative forms in the works of Zygmunt Niedźwiecki
and Elin Pelin..... 153

3. TOWARDS THE SOURCES

Zbigniew Kaźmierczyk

Neo-Manichean dualism in the literary works of Slavs..... 167

Anna Janicka

„Przegląd Tygodniowy” 1876: The Balkans in the time of war.
Sources and discussion 179

Joanna Dzedzic

Poland and Bulgaria in the poetry of Alexei Khomiakov..... 195

Steliana Aleksandrova, Oliwia Król

The image of Poles in the discussions on the Bulgarian
forum BG-Mamma 209

4. REFERENCES AND CONTEXTS

Stanka Bonova, Wirginia Mirosławska

Forms of addressing clergy in Polish and Bulgarian languages 223

Piotr Chomik

The march of Andrzej Bogolubski on the Volga Bulgarians in 1164
and the development of the cult of
the icon of Holy Mary of Vladimir..... 235

Nevyan Mitev

The Park and Museum of Władysław Warneńczyk – a memorial site
for Bulgarian and Polish people (the history of the last thirty years)..... 247

Photos

Scientific co-operation and the Conference:
Białystok – Veliko Tarnovo 2000–2021 265

Authors' profiles 271

Summary..... 279

Zusammenfassung..... 281

Summary in Bulgarian language..... 283

Index of names..... 285

*Jan Matejko (1838–1893),
Święci Cyryl i Metody, 1885*